

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

Інститут біохімії ім. О.В. Палладіна

Затверджую
директор Інституту біохімії
ім. О.В. Палладіна НАН України
академік НАН України
С.В. Комісаренко
20 21 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про попередження та протидію дискримінації, гендерній нерівності і
сексуальним домаганням в Інституті біохімії ім. О.В. Палладіна
Національної академії наук України

Розглянуто та затверджено
на засіданні Вченої ради
Інституту біохімії ім. О.В. Палладіна
НАН України
«6» листо 20 21 року,
протокол № 7

Введено в дію наказом директора
Інституту біохімії ім. О.В. Палладіна
НАН України
№ 6 від «15» листо 20 21 року

Київ – 2021

У своїй діяльності Інститут біохімії ім. О.В. Палладіна Національної академії наук України (далі – ІБХ НАН України) дотримується законодавства України в сфері забезпечення гендерної рівності та протидії дискримінації, зокрема, Конституції України (1996 р.), Законів України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (2005 р.), «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» (2013 р.), «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), Конвенціями «Про захист прав людини і основоположних свобод» (поточна редакція – 2013 р.), «Про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти» (1960 р.), Конвенціями ООН «Про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок» (поточна редакція – 1999 р.), «Про права осіб з інвалідністю» (поточна редакція – 2016 р.), Постанови Кабінету міністрів України № 273 від 11.04.2018 р. «Про затвердження Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року» та керується цим Положенням про попередження та протидію сексуальним домаганням та дискримінації в Інституті біохімії ім. О.В. Палладіна Національної академії наук України (далі – Положення).

Загальні положення

1. ІБХ НАН України цілковито засуджує гендерне насильство, у тому числі, сексуальні домагання та дискримінацію на робочому місці та в освітньому процесі, і зобов'язується протидіяти їх проявам та забезпечувати навчання/роботу, що є вільними від дискримінації, будь-яких видів експлуатації та залякувань.
2. Ключові поняття:
 - 2.1. *Дискримінація* – це ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними (далі –

певні ознаки), зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь якій формі, крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними.

2.1.1. *Пряма дискримінація* – це ситуація, за якої особою та/або групою осіб за їх певними ознаками поводяться менш прихильно, ніж з іншою особою та/або групою осіб в аналогічній ситуації, крім випадків, коли таке поводження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними.

2.1.2. *Непряма дискримінація* – ситуація, за якої внаслідок реалізації чи застосування формально нейтральних правових норм, критеріїв оцінки, правил, вимог чи практики для особи та/або групи осіб за їх певними ознаками виникають менш сприятливі умови або становище порівняно з іншими особами та/або групами осіб, крім випадків, коли їх реалізація чи застосування має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними;

2.2. *Утиск* – це небажана для особи та/або групи осіб поведінка, метою або наслідком якої є приниження їх людської гідності за певними ознаками або створення стосовно такої особи чи групи осіб напруженої, ворожої, образливої або зневажливої атмосфери.

2.3. *Переслідування (сталкінг)* – це повторювані спроби спостереження за людиною, слідування за нею та/або цькування конкретної людини, яке змушує її побоюватися за власну безпеку чи безпеку інших людей або зазнавати значних емоційних негараздів.

2.4. *Гендерна нерівність* - це ситуація, коли жінки та чоловіки не є фактично рівними за правами, можливостями та уявленнями про них внаслідок сексизму.

2.5. *Сексуальні домагання (харасмент)* - будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, мета

або наслідок якої - порушення гідності особи, зокрема шляхом створення загрозливого, ворожого, принизливого або образливого середовища.

- 2.6. *Заява (скарга)* – це непідтверджене повідомлення про випадок, що ґрунтується на твердженні особи про те, що стосовно неї була порушена політика рівності.
 - 2.7. *Заявник (скаржник)* – особа, яка заявляє, що її/його дискримінували чи утискали, чи до нього/неї застосовували сексуальне насилля. В одній скарзі може бути більше одного заявника.
 - 2.8. *Відповідач* – це особа, яка ймовірно є відповідальною за сексуальне насилля, дискримінацію чи утиск. В одному випадку може бути більше одного відповідача.
3. Адміністрація ІБХ НАН України, керівники структурних підрозділів ІБХ НАН України зобов'язані проводити внутрішні інформаційні та просвітницькі кампанії, спрямовані на підвищення рівня обізнаності здобувачів вищої освіти та трудового колективу щодо попередження сексуальних домагань, проявів дискримінації та гендерної нерівності.

Комісія із запобігання, попередження та боротьби із випадками дискримінації, гендерній нерівності і сексуальним домаганням в Інституті біохімії ім. О.В. Палладіна Національної академії наук України

1. Комісія із запобігання, попередження та боротьби із випадками дискримінації, гендерній нерівності і сексуальним домаганням в ІБХ НАН України (далі - Комісія) відповідає за поширення інформації щодо запобігання, попередження та боротьби із сексуальними домаганнями, дискримінацією та гендерною нерівністю в ІБХ НАН України а також врегулювання випадків, пов'язаних з ними.
2. Комісія є постійно діючим комітетом при директорі ІБХ НАН України. Комісія зобов'язана у своїй роботі дотримуватись засад поваги до приватного життя та захисту персональних даних співробітників та здобувачів вищої освіти ІБХ НАН України.

3. Комісія складається з п'яти осіб (1 представник/ця адміністрації ІБХ НАН України, 1 голова профспілки ІБХ НАН України, 1 голова Ради молодих учених ІБХ НАН України, 1 представник/ця з числа здобувачів вищої освіти в ІБХ НАН України, 1 юрист).
4. Склад Комісії затверджується директором ІБХ НАН України раз на три роки.
5. Комісія має право ініціювати питання про вдосконалення даного Положення та інших внутрішніх нормативних документів ІБХ НАН України щодо запобігання, попередження і боротьби із сексуальними домаганнями, дискримінацією та гендерною нерівністю в ІБХ НАН України.
6. В ІБХ НАН України передбачено два шляхи реагування на випадки вчинення сексуальних домагань, актів дискримінації чи проявів гендерної нерівності – формальний та неформальний. У разі можливості, сторони, залучені до даного випадку, заохочуються вирішувати ситуацію, що склалась, неформальним шляхом.
7. Застосування даних норм та Положення не виключає можливість застосування норм чинного законодавства України щодо захисту особою її прав.

Алгоритм дії працівника/здобувача вищої освіти в ІБХ НАН України в разі прояву стосовно неї/нього акту дискримінації, гендерної нерівності або сексуального насилля

1. Випадки дискримінації, проявів гендерної нерівності або сексуального насилля в ІБХ НАН України є неприйнятними та мають бути негайно розголошені та вирішені.
2. Працівник/здобувач вищої освіти в ІБХ НАН України, який/а зазнав/ла будь-якої форми дискримінації, утиску, прояву гендерної нерівності чи сексуального насилля або стала свідком прояву даних форм насилля стосовно інших працівників/здобувачів вищої освіти ІБХ НАН України може:
 - звернутись на гарячу лінію Національної поліції України - 0 800 500 202;
 - звернутись на гарячу лінію Всеукраїнського телефону довіри - 0 800 501 701;

- звернутись до адміністрації ІБХ НАН України.
- 3. Співробітник/здобувач вищої освіти в ІБХ НАН України зобов'язаний повідомити про випадки проявів дискримінації, гендерної нерівності чи сексуального насилля Комісію у разі, коли їм стало про це відомо.
- 4. Скарга (заява) подається до Комісії у письмовій формі (в електронному або паперовому вигляді) і повинна містити опис порушення права особи, зазначення моменту (часу), коли відбулося порушення, факти і можливі докази, що підтверджують скаргу. Скарга може бути подана протягом 30 днів із дня вчинення діяння або з дня, коли повинно було стати відомо про його вчинення.
- 5. Скарга може бути надіслана на електронну поштову скриньку голови Комісії або голови Ради молодих учених ІБХ НАН України (<http://biochemistry.org.ua/index.php/uk/council-of-young-scientistsz/fghjj>).
- 6. Представник Комісії, якого було повідомлено про випадок вчинення акту дискримінації, гендерної нерівності або сексуального насилля проти співробітника/здобувача вищої освіти в ІБХ НАН України, невідкладно (протягом робочого дня) передає отримані скарги на розгляд Комісії.
- 7. Після отримання Комісією скарги та проведених консультацій зі скаржником/скаржницею з представниками Комісії, скаржник/скаржниця може обрати наступні способи вирішення ситуації:
 - 1) неформальна процедура;
 - 2) формальна процедура;
 - 3) відмова від необхідності реагування.

7.1. Неформальна процедура:

- Комісія (представник Комісії) отримує в письмовій формі від скаржника/скаржниці уточнюючу та додаткову інформацію (дата, місце, час, особи, залучені до ситуації, свідки тощо), що пов'язана із сексуальним домаганням, дискримінацією або вираженням гендерної нерівності.
- Протягом 10 робочих днів Комісія зустрічається з особою, на дії якої було подано скаргу, та ознайомлює її зі змістом скарги.

- Протягом 20 робочих днів Комісія проводить зустрічі зі скаржником/скаржницею, відповідачем/відповідачкою, свідками та іншими особами, які можуть надати необхідну інформацію. Строк розгляду може бути продовжено не більше ніж на 30 днів, з ухваленням відповідного рішення Комісією.
- У разі необхідності Комісія може запитувати додаткову інформацію, а також звертатися за консультацією та/або інформацією до працівників та здобувачів вищої освіти ІБХ НАН України, які є незацікавленими особами у ситуації, що розглядається.
- Комісія вивчає скаргу, надає консультації обом сторонам, пропонує способи вирішення ситуації, що виникла у зв'язку з проявами дискримінації, гендерної нерівності чи сексуального насилля (які не передбачають прийняття адміністративних/дисциплінарних рішень адміністрації ІБХ НАН України/ керівництва структурного підрозділу).
- У разі досягнення спільного рішення, воно оформляється в письмовій формі та підписується скаржником/скаржницею, відповідачем/відповідачкою. Примірник такого спільного рішення повинен зберігатися в Комісії протягом п'яти років.

7.2. Формальна процедура:

Формальний шлях реагування на випадки проявів дискримінації, гендерної нерівності чи сексуального насилля щодо співробітників/здобувачів вищої освіти в ІБХ НАН України здійснюється в разі:

1. якщо скаржником/скаржницею обрано формальну процедуру;
 2. відмови відповідача/відповідачки від неформальної процедури;
 3. якщо шляхом неформальної процедури не було досягнуто спільного рішення;
 4. якщо сексуальні домагання здійснювалися щодо неповнолітньої особи;
 5. якщо скарга була подана безпідставно.
- Комісія в межах формальної процедури після отримання скарги обов'язково інформує керівництво ІБХ НАН України.

- Протягом 10 робочих днів проводиться засідання Комісії на якому вирішується чи скарга дійсно стосується сексуальних домагань, дискримінації чи проявів гендерної нерівності і чи її розгляд належить до компетенції Комісії.
- Протягом тридцяти днів Комісія від дня отримання скарги проводить зустрічі зі скаржником/скаржницею, відповідачем/відповідачкою, свідками та іншими особами, які можуть надати необхідну інформацію. Строк розгляду може бути продовжено не більше ніж на 60 днів, з прийняттям відповідного рішення комітету.
- У разі необхідності Комісія може запитувати додаткову інформацію, а також звертатися за консультацією та/або інформацією до працівників та здобувачі вищої освіти в ІБХ НАН України, які є незацікавленими особами у ситуації, що розглядається.
- Висновок Комісії щодо відповідності скарги та рішення комісії щодо ситуації описаної в скарзі готується в межах встановлених строків та подається невідкладно керівництву ІБХ НАН України, скаржнику/скаржниці, відповідачу/відповідачці.
- На підставі рішення Комісії керівництво ІБХ НАН України приймає відповідні рішення, передбачені та дозволені чинним законодавством, зокрема скасування доплат до зарплати зі спецфонду працівника/працівниці, винесення догани або звільнення працівника/працівниці, відрахування здобувача вищої освіти з аспірантури ІБХ НАН України тощо.
- У разі, якщо скарга щодо вчинення сексуальних домагань та/або дискримінації стосується неповнолітньої особи, Комісія обов'язково проводить зустрічі з батьками (законними представниками) неповнолітньої особи.
- Комісією може бути ухвалене рішення про відмову від необхідності реагування на скаргу, в такому випадку скаржнику/скаржниці протягом 10 робочих днів надається письмове пояснення про відмову. Примірник такого рішення має зберігатися в Комісії протягом п'яти років.

**Моніторинг дотримання політики попередження, протидії та
запобігання дискримінації, гендерної нерівності та сексуальним
домаганням в ІБХ НАН України**

У кінці календарного року Комісія готує і оприлюднює для спільноти ІБХ НАН України щорічний звіт, який містить, зокрема, наступні дані:

- 1) проведені Комісією заходи щодо попередження дискримінації, гендерної нерівності та сексуального насилля;
- 2) проведені структурними підрозділами ІБХ НАН України тренінги, навчання щодо попередження дискримінації, гендерної нерівності та сексуального насилля;
- 3) кількість скарг щодо дискримінації, гендерної нерівності та сексуального насилля: загалом та по структурних підрозділах за поточний рік;
- 4) аналіз питань, що були порушені у скаргах, поданих до Комісії.